

1. Vārds LONGENS APKALNS 2. Datums.
 3. Adrese 4741 HÜVELHOF STRICKSTREET 47 4. Telefons 5257-3475
RIETUMVACĪTĀ
 5. Dzimšanas dati. 1923. g. 17. DECEMBRĒ
 6. Iepriekšēja pieredze projekta laukā (piem., publikācijas, praktiska pieredze, spec. izglītība u.t.t.):
STUDĒJAS MŪZIKAS AUGSTSKOLĀ
MŪZIKOLOĢIJAS, RAĢSTU UN ĢITĀRU INSTRUMENTU
KOMPOZĪTISTIS

7. Izglītība: skolu nosaukumi; apmeklēšanas gadi; iegutie grādi
SK. AUGST.

8. Projekta nosaukums vai īss apraksts: ANDREJA ŽURBĀNS
"LATVIEŠU TĀUTAS MŪZIKAS MATERIĀLU"
IZDEVUMS AR LATVIEŠU, ANGLU, VĀCU TEKSTU

9. Atsevišķā lapā lūdzam pievienot detalizētu projekta aprakstu, ja iesniedzējs to atzīst par vēlamu. Sīkāka informācija palīdzēs LF objektīvāk izvērtēt iesniegtos projektus.

10. Kad paredzams projektu realizēt? ĀTRĀ - ĀTRĀRĪ BĒRNO MAUDAS SĀGĀDES

11. Ja projektam vairāki autori vai līdzstrādnieki, lūdzam uzdot to vārdus un līdzdalības veidus:

KĀRLIS BRÄNNBÄCK, HAMBURGAS UNIVERSITÄTE (VĀCĪJA)
HERMANNIS RAUFELDERS, SALFORDAS UNIVERSITÄTE (ANGLIJĀ)
M.Sc., F.I.L.

12. Projekta galveno izdevumu aplēse (piem., algai vai stipendijai, materiālu iegādei, publicēšanas izdevumiem, palīglīdzekļiem, cēla izdevumiem, u.t.t.):

- a) MĀKŠKR. RAĢSTIŠĀNĀ 3000.- d) DAT. APRAKŠR. TĒR. 2500.-
 b) SĀMĀNĀJA APKĀPOTĀ 500.- e) TEHNISKĀS IZDEV. 300.-
 c) MATERIĀLI 500.- f)
200 kopā: 3200

13. Vai projektam iecerēts finansiāls atbalsts arī no citiem avotiem?
NAV ZINĀMS Ja jā, lūdzam uzdot event. atbalsta apmērus no citiem avotiem: \$.

~~14. Projekta galveno izdevumu aplēse (piem., algai vai stipendijai, materiālu iegādei, publicēšanas izdevumiem, palīglīdzekļiem, cēla izdevumiem, u.t.t.):~~

14. Pieprasījuma summa no LF: \$ 3200.- Šo summu vēlos saņemt kā neatmaksājamu piešķirumu ☒ aizdevumu ☐, ko paredzu atmaksāt gadu laikā pēc projekta realizēšanas.

15. Lūdzam uzdot to personu (vēlams 2 vai 3) vārdus un adreses, kuru varētu palīdzēt LF izvērtēt Jūsu projektu:

- a)
 b)
 c)

Paraksts

184

Parādisim pasaulei savu tautas mūziku

Pašreizējā laikā mums nav viegli ieinteresēt Rietumus par latviešu politiskajām problēmām. Tādēļ jo lielāka vērība veltījama latviešu kultūras vērtību populārizēšanai. Kādas tautas kultūras patstāvība vienmēr būs vislabākais pamatojums politiskās neatkarības prasībai.

Latviešiem ir milzums vērtīgu tautasdziesmu, kurās cittaustiņi nepazīst. Cilājot projektus par savu tautasdziesmu izdošanu, mums jāizšķiras, pie kādas internacionālās publikas daļas gribam griezties. Varētu, piemēram, izvēlēties pašdarbīgo koŗu repertuāru vai arī populārās mūzikas industriju. Aprobežojoties ar šādiem mērķiem, pazīstamas kļūtu varbūt nedaudzas meldijas, bet viss lielais latviešu tautasdziesmu vairums paliktu anonīms kā līdz šim.

Atliek pievērsties internacionālajai mūzikas zinātnei, kas katru folkloras kompleksu aplūko kā vienu veselu, nedalītu vienību. Tautas mūzikas pētīšana paguvusi izvērsties par itin patstāvīgu zinātnes nozari. Apgūtas noteiktas metodes, pie kurām jāturas katram, kas grib nākt ar jauna materiāla pienesumiem. Nepieciešama sistematizācija, lai zinātnieki varētu viegli orientēties un ātri atrast vajadzīgo.

Latvju tautasdziesmu mūzikas sistematizācija nemaz vēl nav iesākta. Pēc 2. pasaules kara Rīgā izdotie E. Melngaila dziesmu pieraksti daudz maz sakārtoti tikai no ģeografijas viedokļa — pēc apvidiem, apdzīvotām vietām. Jēkabs Vitoliņš rediģē savus tautas melodiju sējumus, vadoties tikai no tekstu satura. Lai izdabātu okupantu ideoloģijai, J. Vitoliņš ievieš sociāli reālistisku sadrumstalojumu, runādams, piemēram, par eiena plaujas, plavas, rudzu druvas, linu, apiņu kopšanu u. t. t. dziesmām, kur melodijas nereti līdzīgas, pat radniecīgas. Reģiskie un ētiskie latviešu tau-

sistēmā vispār tiek noslēpti un dziesmas kā Ej, saulīte, drīz pie Dieva, Dieviņš gāja rudzu druvu un taml. tiek ierindotas „darba dziesmās”. Skaidrs, ka šādu nereālu pseudosistēmu, kas balstās tikai uz tendenciozi manipulētiem tekstiem un pilnīgi ignorē mūzikas struktūru, neviens zinātnieks nevar ņemt nopietni.

Ko okupētāja. Latvija nav paveicis okupācijas režīma ieliktenis J. Vitoliņš ar savu stābu, tas labāk padevies citām Austrumeiropas tautām, piemēram, poļiem un čehiem, kas iekšēji nav gluži tik atkarīgi no krievu imperiālisma kā kultūras ierēdniecība Rīgā. Arī te, neraugoties uz to, ka kopš sešdesmitajiem gadiem talkā tiek ņemti elektriskie skaitļotāji, akceptējami un lietojami sistematizācijas rezultāti rodas ļoti lēni. Nereti pat trešais un ceturtais kārtojuma mēģinājums izrādījies vēl nelietojams.

Sistematizācijai jāiesākas ar visa materiāla ieviešanu meldiju pamatkatalogā. No tā savukārt izveidojami analītiski parallēlkatalogi, kas informē par formu uzbūvi, skaņu rindām, beigu toņiem, ritmiku, metriku, tekstiem u. t. t. Čehi Bratislavā strādā ar pieciem, poļi Lublānā ar deviņiem katalogiem. Laižot klajā atsevišķus tautasdziesmu izdevumus, no šiem katalogiem metodiski izstrādā publicējamā materiāla konkrētus reģistrus un aprakstus.

Katram skaidrs, ka latviešiem trimdas apstākļos šāda veida milzu darbs nav paveicams. Ne vien Austrumos, kur ierēdņu un birokratijas pa pilnam, bet arī Rietumvācijas tautas mūzikas archīvā Freiburgā intensīvi strādā liela, valsts algota institūta personāls, kuram palīgā allaž nāk vēl studenti no universitātes. Ko tad šādos apstākļos vispār var darīt, veikt trimdas latvieši?

Radusies doma šeit Rietumos vēlreiz izdot visas tās

184
papildus dziesmām
L. Apkalns
ankelei.

Brambeles domes

(Turpinājums no 2. lp.)

dziesmas, ko kopš kara beigām Rīgā publicēja E. Melngailis un J. Vitolinš. Diemžēl, pastāv aizdomas, ka Rīgā nebūt netiek publicēti visi materiāli. Folkloras krātuves agrākajiem pazinējiem radies iespaids, ka okupācijas laikā izdarītie dziesmu pieraksti tiek publikācijās favorizēti uz vecāko pierakstu rēķina resp. pēdējo iespiedums nebūt nav pilnīgs. Pārspiedums trimdā tāpat nesasniedz savu mērķi, tas parādītu tikai no jauna okupācijas ielikteņu cenzēto materiālu, kam bez tam vēl trūktu jebkāda mūzikoloriska kārtojuma, bez kura starptautiskie zinātnieki atstātu šādu izdevumu bez ievēribas. Zinātnisko katalogu izstrādāšana savukārt prasītu laiku un naudas līdzekļus, kas trimdas apstākļos paliek illūzija.

Citreiz runāts par tautasdziesmu izlasi. Katra izlase draud ar diletantismu, jo sakņojas katrreizējā redaktora individuālspridumā: „tas man patīk, tas man nepatīk”. Ja arī šādu spriedumu sākumā saista ar pamatotiem principiem, laika gaitā šie principi noveco un galu galā katra tāda subjektīva izlase zaudē interesi. Akceptējams izlases princips būtu t. s. aleatorika: no visām kataloga grupām gadījuma kārtībā tiek izņemti atsevišķi paraugi. Savā laikā lielu ievēribu guvušajā Bartoka-Lorda Serbokroātu dziesmu krājumā ievietotas tikai 75 meldijas, bet tās balstās uz 1600 meldiju zinātniski izstrādātiem katalogiem. Atkal atduramies uz kārtojuma priekšdarbu nepieciešamību, kas nav mūsu spēkos.

Atliek padomāt par kāda senāka izdevuma jauniespiedumu (reprintu). Visā Eiropā pēdējā laikā registrējams krietns skaits tādu 18. un 19. g. s. faksimilu izdevumu. Latviešiem patiesi ir vecs tautas mūzikas izdevums, kas pārspiedumu pelnījis: Andreja Jurjāna Latviešu tautas mūzikas materiāli. Laistas klajā ap gadsimtu miju, šis grāmatas toreiz atradās uz augsta zinātniska līme-

ņa, kura demonstrāšana vēsturiskā perspektīvā atnestu latviešiem daudz atzinības un ievēribas arī šodien. Izlases problēmatika nepastāv, jo A. Jurjāns toreiz publicēja visu, kas viņam bija. Mums šodien izdevīgo materiāla ierobežojumu veido pati vēstures situācija. Saturam tāpat pieminekļa vērtība.

Kārlis Brambats Hamburgā, ko trimdas latvieši šodien var uzskatīt par vienu no saviem vislabāk un vismodernāk izglītotajiem analītiskās folkloras praktiķiem, pārliecināts, ka A. Jurjāna Materiālu apmērs atļauj tos katalogizēt arī trimdas apstākļos. Šķiet, ka zināmus priekšdarbus K. Brambats šai plāksnē jau paveicis. Bez vispusīga, informatīva ievada un visu A. Jurjāna paskaidrotāju tekstu tulkojumiem jaunizdevumam būtu ieteicami atsevišķi rādītāji skankārtām, meldiju apjomam, formām, taktismēriem, ritmu schēmām, tekstu sektoram. Komentārus derētu iespīest angļu un vācu valodā. Varētu sākt ar pirmajām četrām A. Jurjāna Materiālu grāmatām, kas vien jau dotu apmēram 330 lappuses. Piektajā grāmatā A. Jurjāns ievietojis dančus, kuriem nepieciešami atkal citi katalogizēšanas principi nekā dziesmām. Bez tam dančos itin daudz nelatvisku aizguvumu. Savā sestajā grāmatā A. Jurjāns publicēja ziņģes. Sabrūkot autora veselībai, šī grāmata nav vairs tik lietpratīgi sastādīta kā iepriekšējās un palikusi arī bez komentāriem.

Pienācis laiks meklēt ceļus latviešu tautas mūzikas materiālu publicējumiem. Koncentrējoties uz A. Jurjāna grāmatām, parādās vienīgā iespēja pašreizējos apstākļos sagatavot iespiedumu, kas atbilstu internacionālā standarta prasībām, kļūtu par interesantu pētījumu objektu sveštautu zinātniekiem. Latviešu vārds tiktu daudzinais tur, kur to patlaban vēl nepazīst. Parādījuši pasaulei savu augsto tautas mūzikas kultūru, latvieši pašvīgāk varētu raudzīties pretī arī savai politiskajai nākotnei.